

Trước đây, hơn 50 năm, vào đầu năm 1954, Việt Nam đã thực sự đứng trên bờ vực thẳm của một sự phá sản toàn diện.

Thật vậy, tin Điện Biên Phủ thất thủ không những gây nên một không khí bi quan tột cùng tại Việt Nam, mà còn kéo theo một cơn lốc chính trị khiếp hãi tại nghị trường Ba Lê, khiến chính phủ Laniel buộc phải đi. Mandes France được cử làm thủ tướng và lập tức hạ lệnh sự giải quyết cuộc chiến tranh Đông Dương trong vòng 30 ngày, nghĩa là phải chấm dứt chiến tranh bằng mọi giá. Còn Hoa Kỳ, dù trước đó, được Pháp khuyến khích yêu cầu can thiệp, Tổng thống Eisenhower do đó, không dám quyết định, sự mất uy tín vì việc tột cùng mà một cơ quan quân sự lớn chính trị tại Việt Nam.

Trước tình thế như vậy tuy vậy đó, Ông Diệm đã chấp nhận một thử thách để vượt qua khủng hoảng chính trị. Không một quan sát viên quốc tế nào vào thời đó, dù là quan chức đi nữa, dám tin rằng chính phủ Diệm có thể tồn tại hơn 6 tháng. Nhưng nhờ một phép màu, Ông Diệm đã vượt qua mọi khó khăn nghiệt ngã, cùng những âm mưu thâm độc đang vây hãm, mưu n nhòm chìm chính phủ của Ông trong trường hợp này.

Thật vậy, nhờ một ý chí quyết tâm, một năng lực vô song, tài lãnh đạo sáng suốt, cùng một cuộc sống đạo đức cá nhân trong sáng, thánh thiện và một thành tích công pháp và công cộng không thể vượt ... đã giúp Ông Diệm thắng lợi trước ý chí dừng mảnh phi trường của toàn dân trong công cuộc đấu tranh giải phóng đất nước dành độc lập và tự do cho quê hương. Chính trong một thời gian ngắn, Thủ Tướng Ngô Đình Diệm đã thực hiện được những thành tựu đáng kể như sau:

Biện một quân đội thu được ngoại bang và tình trạng nhu cầu quân đội trong một quân đội, thành một quân đội quốc gia độc lập và thống nhất, có thể chế quy củ, có kỷ luật, có tinh thần chiến đấu bất khuất.

Biện tình trạng nhu cầu gia trong một quốc gia, do nền giáo dục hưng khởi một nhóm một phần thành một quốc gia thống nhất, với một chế độ chính quyền trung ương và một mặt, duy lực để huy động mọi tiềm năng quốc gia vào công cuộc phát triển kinh tế, canh tân xã hội và kiến tạo một đất nước dân chủ tiến bộ trong nền độc lập và thanh bình.

Thay đßi mßt cß chß chính trß mß hß bßng mßt đßnh chß chính trß dân chß tißn bß, vßi mßt bßn hißn pháp, phù hßp vßi trào lßu chính trß thß gißi, vßa đßm bßo đßc nhßng quyßn tß do cß bßn cßa mßi công dân, nhßng cũng vßa đß mßnh đß duy trì uy quyßn qußc gia, nhßm đßi phó vßi cußc chißn tranh du kích, phá hoßi và khuynh đßo do Cßng sßn Bßc Vißt chß xßng. Đßng thßi, tßo cß hßi đß huy đßng mßi năng lßc đß tái thißt đßt nßc và xây đßng kinh tß thoát khßi tình trßng nghèo đói và lßc hßu cßa mßt qußc gia bß đô hß mßi thu hßi đßc lßp.

Nhßng trong tßt cß thành quß kß trên, Tßng Thßng Ngô Đình Dißm đã coi trßng và rßt tß hào vß vißc ban hành Hißn Pháp 26.10.1956, vì theo Tßng Thßng, các qußc gia láng gißng Á Châu, đã mßt ít nhßt mßt vài ba năm mßi có thß kißn toàn cß chß căn bßn cßa nßn dân chß cßa hß, còn chß đß Vißt Nam Cßng Hòa chß cßn mßt năm đã ban hành đßc mßt bßn Hißn Pháp dân chß và tißn bß, đßng thßi đáp ßng đßc nhu cßu cßp thißt cßa đßt nßc vß mßi phßng ng dißn.

Hình Thành Hißn Pháp 26.10.1956.

Nßu cußc Trßng Cßu Dân Ý ngày 23.10.1955 là hß quß cßa cußc cách mßng tß phát do ßy Ban Cách Mßng Qußc Gai gßm 18 chính đßng và đoàn thß cùng 29 nhân sĩ có uy tin cßa mißn Nam lúc đß thßc hißn (xem Nhß Lang, trang 287-297) thì vißc hình thành Bßn Hißn Pháp đßu tiên cßa thß chß Cßng Hòa Vißt Nam lßi là thành quß mßt cußc tranh đßu lâu dài cßa chính vß nguyên thß qußc gia thßi đß. Đßu nßy đßc chính Ông Dißm xác nhßn:

“Cách đây 22 năm, khi tôi có trách nhißm quan trßng trong chính quyßn, tôi đã đòi hßi thành lßp mßt Qußc Gia Dân Cß. Nhßng ngßi và hoàn cßnh hßi đß chßng lßi ý mußn nßy, nên tôi rßi bß chính quyßn. ßy vßy, khai nguyên mßt chß đß dân chß, chßng phßi vì tình thß, mà cũng là vißc tôi hßng chß trßng tranh đßu”. (Niên Giám Qußc Hßi Lßp Hißn, Sài gßn, 1956, tr17)

Tißp đßn Tßng Thßng Ngô Đình Dißm đã quan tâm rßt nhißu đßn tießn trình đß thß o Hißn Pháp 26.10.1956. Trong thßc tß, bßn văn phßp lý căn bßn nßy không chß là sáng quyßn duy nhßt cßa Qußc Hßi Lßp Hißn thßi đß, mà còn có sß tham gia chß đß rßt tích cßc cßa Tßng Thßng Dißm nßa. Đßu nßy đã thß hißn trong thông đßp cßa Tßng Thßng gßi qußc Hßi Lßp Hißn trong ngày khai mßc 17.4.1956:

Vißt Nam là mßt nßc Cßng Hòa đßc lßp, thßng nhßt và bßt khß phân.

Mái ngái công dân đác sinh ra, đáu đác tá do và bình đáng trác pháp luát. quác gia phái báo đám cho há nháng điáu kián đáng đáu đá há hành xá quyán lái cáa mình và hoàn thành các nhiám vá đá đác giao phó. Chính phá có bán phán giúp đá và báo vá gia đánh há, đá há có thá phát phát trián mát cuác sáng gia đánh thuán hòa. Tát cá các công dân đáu có quyán đác háng mát cuác sáng an bình, vái mác tiêu duy nhát là đác làm viác vái đáng láng xáng đáng đá có thá táo nên mát sán nghiáp và nhá đó có thá đám báo cho mình mát cuác sáng đáy nhân phám và tá do, báo đám cho mình nháng quyán tá do dân chá, và táo cho mình cá hái đác phát trián đáy đá bán chát riáng mình. Vì phúc lái chung và vì ne^`n Cáng Hòa, cháng lái nháng ká phá hoái nán táng cáa cuác sáng cáng đáng và cáa Hián Pháp.

Chá quyán quác gia thuác về Quác Dân.

Quác Hái Dân Cá đác giao phó nhiám vá láp pháp.

Táng Tháng cáa nán Cáng Hòa đác báu ra báng mát cuác phá thông đáu phiáu, trác tiáp và kín, sá đác áy thác trách nhiám hành pháp.

Táa án phái đác hoàn toàn ddác láp đá có thá đáng gáp thiát thác vào viác báo vá đác chá đác cáng hòa, trát tá, tá do và nán dân chá.

Mát Vián Báo Hián cũng phái đác thành láp đá có thá giái quyát nháng tranh cháp có lien quan đán các luát lá hián đánh.

Các láu láng kinh tá phái lien kát vái nhau đá hành xá quyán hành cáa há báng cách thiát láp nên mát Hái Đáng Kinh Tá Quác Gia (Ibid)

Thúc tiến chính trị Việt Nam .

Nhá mái ngái đáu biát, Hián Pháp tá nó chá là mát văn kián pháp lý, không thá mang lái tá do dân chá cho ngái dân, náu chính quyán không thác tâm thi hành nháng điáu khoán đá đác long tráng công bá trong đó. Điáu náy thá hián rõ nét trong thác tái chính trá tái các quác gia cáng sán. Thác váy, các quác gia cáng sán cũng có nháng bán hián pháp rát tián bá, qui

đĩ nh rĩ t rĩ t nhĩ ng quyĩ n tĩ do căn bĩ n cĩ a mĩ i công dân. Nhĩ ng trong thĩ c tĩ , đó là nhĩ ng chĩ đĩ đĩ c tài toàn trĩ , chính quyĩ n đã thĩu tóm mĩ i quyĩ n hành và nhĩ ng đĩ u khoĩ n căn bĩ n mà Hiệ n Pháp đã dành cho ngĩĩ i dân đĩ u bĩ chính quyĩ n chà đĩ p mĩ t cách thô bĩ o.

Tĩ ý nghĩ đó, ngĩĩ i viĩ t muĩ n tìm hiĩ u mĩ t cách khách quan vô tĩ vĩ thĩ c tĩ i chính trĩ Viĩ t Nam trong viĩ c thĩ c thi văn kiĩ n văn kiĩ n pháp lý căn bĩ n cĩ a chĩ đĩ . Đĩ ng thĩ i, cũng xin minh xác ĩ đĩ y, trong bài nĩ y sĩ không đĩ cĩ p đĩ n nĩ i dung cĩ a Hiệ n Pháp 26.10.1956, vì luĩ t sĩ Hà Nhĩ Chi, dân biĩ u cĩ a Quĩ c Hĩ i Lĩ p Hiĩ n và cũng là thành viĩ n trong ĩ y Ban soĩ n thĩ o Hiệ n Pháp, đã trình bày khá đĩ y đĩ trong quyĩ n Kĩ Yĩ u Ghi ĩ n Tĩ ng Thĩ ng Ngĩ Đĩnh Diĩ m, xuĩ t bĩ n tĩ i California, 2005, đĩĩ i nhan đĩ Quĩ c Hĩ i Lĩ p Hiĩ n và Hiệ n Pháp Đĩ Nhĩ t Cĩ ng Hòa, tr 31-44.

Tĩ ng Thĩ ng Ngĩ Đĩnh Diĩ m đĩ c tài?

Phĩ n lĩ n nhĩ ng chính trĩ gia đĩ i lĩ p vĩ i chĩ đĩ Đĩ Nhĩ t Cĩ ng Hòa Viĩ t Nam, mà ngĩĩ i viĩ t đĩĩ c tiĩ p xúc, đĩ u cho là Tĩ ng Thĩ ng Ngĩ Đĩnh Diĩ m là mĩ t ngĩĩ i đĩ c tài, không chĩ p nhĩ n đĩ i lĩ p, không biĩ t liĩ n kĩ t vĩ i đĩ ng phĩi quĩ c gia đĩ tĩ o thành nhĩ ng liĩ n minh chính trĩ có qui mĩ lĩ n đĩ đĩ ng viĩ n sĩ ĩ ng hĩ cĩ a toàn dân, nhĩ m chĩ ng cĩ ng sĩ n hĩ u hiĩ u, nhĩ Bs Nguyĩ n tĩn Hoan, mĩ t lĩnh tĩ Đĩ ng Đĩ i Viĩ t, hĩ phĩi Miĩ n nam đã phê bĩnh Ông Diĩ m:

Ông Diĩ m lúc đĩ u là mĩ t nhĩ cách mĩ ng thĩ t sĩ và đĩ o đĩ c, tĩ đã cĩ ng tác vĩ i Ông trong nhĩ ng thĩ i gian đĩ u cĩ a thĩ p nĩn 1950. Nhĩ ng đĩ n khi Ông Diĩ m vĩ nĩĩ c cĩ m quyĩ n 1954, Ông cĩng ngĩ cĩng tĩ ra đĩ c tài không cĩn muĩ n nghe lĩ i ai nĩ a, Ông không muĩ n chia xĩ quyĩ n hành vĩ i các đĩ ng phĩi quĩ c gia khác. Tĩ không đĩ ng ý vĩ i quan niĩ m đó và đã rĩ i Viĩ t Nam đĩ sĩ ng lĩ u vong. (Bs Nguyĩ n Tĩn Hoàn trĩ lĩ i phĩ ng vĩ n cĩ a tác giĩ , tĩ i San Jose, thĩng 7,1986)

Trĩĩ c đó nhĩĩ u nĩm, khi cĩn giĩ ng sĩ Lĩ ch sĩ Chính Trĩ Viĩ t Nam Hiĩ n Đĩ i, tĩ i Viĩ n Đĩ i Hĩ c Đĩlat, tĩ có nhĩĩ u đĩ p tiĩ p xúc vĩ i ông Vĩ Văn Hĩ i, bí thĩ cĩ a Tĩ ng Thĩ ng Ngĩ Đĩnh Diĩ m, và tĩ nĩm 1967-1975, ông cũng là giĩo sĩ thĩ nh giĩ ng tĩ i cĩ sĩ giĩo đĩ c nĩ y. Khi tĩ hĩ i vĩ thĩi đĩ cĩ a Tĩ ng Thĩ ng Ngĩ đĩnh Diĩ m đĩ i vĩ i các chính khách đĩ i lĩ p, ông Hĩ i tiĩ t lĩ :

Tĩ ng Thĩ ng Ngĩ Đĩnh Diĩ m cho rĩ ng phĩ n lĩ n các chính khách Viĩ t Nam không có mĩ t kiĩ n thĩ c chính trĩ thĩ c tiĩ n và không hiĩ u thĩ c tĩ i chính trĩ , kinh tĩ và xĩ hĩ i cĩ a quĩ c gia

ch m ti n m i thu h i đ c l p nh Vi t Nam, Vi t Nam lúc y ph i đ i đ u v i h u qu c a cu c chi n tranh kh c li t su t 9 năm, trong đó m i h t ng c s b tiêu h y hoàn toàn, c u c ng, đ ng sá, h th ng vi n thông ... toàn b b phá s p, c t đ t. h th ng ngân hàng s p đ toàn di n vì không ai tin t ng n a. T đó kinh t qu c gia đi vào ng c t đ y t m t i ... Chính tr thì vô cùng h n lo n, các giáo phái hùng c m i ng i m t ph ng. Ngay t i đô thành Sài Gòn, l c l ng công an c nh sát do Bình Xuyên n m gi , nhi m v chính c a h không ph i b o v an ninh tr t cho dân chúng, mà đ duy trì và c ng c m c thu nh p tài chánh cho các sòng b c (Casino), các đ i m và các trung tâm hút thu c phi n c a B y Vi n. Quân đ i do các sĩ quan Pháp n m gi , lúc nào cũng s n sàng thách th c quy n l c chính ph , đ b o v quy n l i c a t h c dân và tài phi t Pháp. Thêm vào đó, đ t n c b chia đôi, chính quy n ph i đ nh c cho g n 1 tri u đ ng bào di c t mi n B c vào Nam. M c dù, theo hi p đ nh Genève, cu c chi n đã k t thúc và c ng s n t p k t ra B c, nh ng th c t h đã gài ng i i l i đ chu n b cho m t cu c chi n tranh du kích, phá ho i và khuynh đ o m i. Th c dân Pháp, dù tuyên b trao tr ch quy n cho Vi t Nam, nh ng trong th c t v n còn có nhi u ý đ đen t i đ duy trì đ c quy n, đ c l i c a gi i tài phi t Pháp t i đây ... đ t n c v a m i thu h i đ c l p, dân chúng còn b ng tr c quan ni m t do dân ch , dân chúng còn ngheo đói, không đ ăn đ m c. N u đem áp đ ng nh ng quan ni m dân ch lý t ng c a Tây Ph ng ch c ch n s đ a đ n h n lo n.

Trong hoàn c nh đó, mà Bs Nguy n Tôn Hoàn và Ks Phan Kh c S u .. đòi ph i áp đ ng ch đ Dân Ch Đ i Ngh c a Đ Tam C ng Hòa Pháp Qu c, đ đem h ng kh i l i cho ng i dân và c vũ cho m i chính đ ng tham gia vào m t tr n chính tr qu c gia nh m đ i đ u v i c ng s n và th c dân ...

Theo Ông Di m, các c không theo dõi nh ng bi n chuy n chính tr trên th gi i, đ c bi t các qu c gia Á Phi, sau khi thu h i đ c l p, h c n ph i có m t chính quy n m nh đ có th th c hi n các cu c canh tân kh n c p v chính tr và kinh t , đ có th b t k p đà ti n hóa c a th gi i sau nhi u năm b kèm h m trong s ch m ti n d i ch đ th c dân đô h . Và ngay quan ni m Dân Ch Đ i Ngh c a Đ Tam C ng hòa Pháp Qu c, đã l i th i ngay c n n c Pháp, m t qu c gia có truy n th ng dân ch lâu đ i nh t th gi i n y, vì nó gây nên quá nhi u b t n chính tr , có khi trong m t tháng mà ph i thay đ i chính ph đ n 2 l n, có khi chính ph t n t i có 3 ngày là s p đ ... th h i, m t ng i có chút công tâm, m t chút nh n th c v th c t chính tr đ t n c và chí u h ng phát tri n kinh t chính tr t i các qu c gia Á Phi, sau th chi n th 2 ... có th ch p nh n quan đ i m dân ch c a c Hoàn, c S u ... không?

Ông Di m kh ng đ nh, vì quy n l i t i th ng c a qu c dân và t qu c, Ông không th ch p nh n quan đ i m n y.

Nhäng bãt hänh cho cá nhân Täng Thäng Ngô Đình Dißm và có thä cho toàn thä miän Nam không ngäng ã đó. Ngày 27.1.1960, Cäng sän lãi däng däp Tät Nguyên Đán, bãt ngä tän công vào Träng Säp, thuäc tänh Tây Ninh, gän biên giäi Viät Miän, vãi quân sä cäp trung äoàn. Đäi u nãy chäng tä mäc đä xâm nhäp, phá hoãi và khuynh đäo cäa cäng sän Bäc Viät đä đän đä nguy hiäm cho sä tän vong cäa Viät Nam Cäng Hòa.

Trong chính tình hình đó, thät là khó hiäu và đäy mäa mai, tháng 4 năm 1960, 18 chính khách tên tuäi cäa miän Nam häp täi khách sän Caravelle, đäa ra mät kiän nghä đòi Täng Thäng Dißm mä räng chính phä, thäc thi nhäng quyän tä do căn bän trong Hiän Pháp nhä quyän tä do báo chí, tä do häi häp ... thät là đäy bí ãn, khi đất näc đäng ä trong tình träng khän träng cäa chiän tranh, các cä lãi đäi đòi häi thäc thi nhäng đäi u tä do quá lý täng và không thäc tä nãy. Đän nãi, mät nhà binh luän ngäng i Anh có nhiäu kinh nghiäm vã Viät Nam, Ducanson đã nhän xét mà ngäng i viät có thä tóm läc nhä sau:

"Näu bän kiän nghä nãy đäc đäa ra trong đäi u kiän chính trä än đänh cäa mät miän Nam không bä cäng sän Hà Näi đä đäa tiêu diät, thì đó là yêu sách đäng đäc cäu xét nghiäm chänh. Đäi u đäng tiäc nhät, là khi cäng quân đã tän công cäp trung äoàn và các vã sát häi các viên chäc chính phä häu nhä xãy ra häng ngày, thì đó là nhäng yêu sách nãu không muän bäo là ngäng n, thì ít ra cũng bãt nguän tä sä thiäu khôn ngoan." (Ducanson, Denis J. Government and Revolution in Vietnam, 1968)

Dù vãy, nhäng biän cä nãy sau khi đäc nhà báo thiên tänh Jean Lacouture viät nhäng bài täng thuät trên báo Le Monde täi Paris đã kät án chính quyän cäa Täng Thäng Ngô Đình Dißm là đäc tài, không thäc thi nghiäm chänh Hiän Pháp và không đäc sä äng hä cäa đä sä chính khách đäi läp trong viäc theo đäu i chính sách chä đäo cuäc chiän tranh chäng Cäng täi Viät Nam. Đäi u nãy đã làm xãu đi hình änh cäa Täng Thäng Ngô Đình Dißm täi chính träng Hoa Thänh Đän.

Tiäp đän, mät biän cä quân sä khác, đó là cuäc đäo chánh 11-11-1960 do Trung Tá Väng Văn Đông chä xãng. Ông Đông là mät sĩ quan thân Pháp, bãt män vãi chính quyän Ông Dißm, kät häp vãi mät sä sĩ quan gäc Bäc cũng bãt män nhä ông, vì cho räng Täng Thäng Ngô Đình Dißm kä thä đäa phäng, chä thích sä däng ngäng i miän Trung (Đäi Tá Phạm Văn Liäu đàm luän vãi tác giä täi California, 7-1986). Do đó, các sĩ quan nãy chä đäng mät cuäc đäo chánh quân sä mät cách vãi vã và thiäu tä chäc, chä không có mät häu thuän chính trä nào đäng kä. Vä phäng diän chính trä, ông Đông có liên läc vãi luät sä Hoàng Cä Thäy, mät ngäng i có hä hàng vãi ông, nhä là ngäng i phä trách bä phän chính trä cäa cuäc đäo chánh, nhäng ông Thäy không có liên läc hay nãi kät hoäc đäc sä äng hä cäa mät chính đäng nào. (xem Väng Văn Đông, Binh Biän 11-11-1960, Phä Nä Diän Đän, Virginia, sä 106 tháng 11/1992, tr 41-42). Chä khi Đäi Tá Nguyän Chánh Thi, ngäng i tham gia đäo chánh vào giä chät, cho mäi nhà văn Nguyän Täng Tam, kä sä Phan Khäc

S u, vì không n m v ng tình th lúc đó, nên các c ng h cu c đ o chánh vào gi chót, và sau này, các c đã g p khá nhi u h l y phi n ph c v i chính quy n. Trong khi lu t s Th y, vì đ c CIA móc n i và khuy n khích th c hi n cu c binh bi n n y t tr c, nên sau khi s vi c b t thành, CIA đã đ a v lu t s n y r i kh i Vi t Nam m t cách an toàn.

R i ngày 20.12.1960, C ng s n B c Vi t chính th c khai sinh M t Tr n Gi i Phóng Mi n Nam đ phát đ ng cu c xâm l ng v l c thôn tính Mi n Nam.

Ba s ki n trên đây, đ i v i ng i vi t, x y ra hoàn toàn riêng r , không có m t liên h h t ng, nhân qu hay lu n lý nào v i nhau. Nh ng đ i v i đ lu n, nh t là t i Hoa K , h cho r ng ba bi n c n y đã có m t liên h nhân qu m t thi t, nghĩa là chính quy n Di m đ c tài, đàn áp đ i l p, h n ch nh ng quy n t do căn b n ..., xa r i qu n chúng, khi n đa s chán ghét ch đ Di m nên đã có nh ng thành ph n trí th c b t m n nh nhóm Caravelle đòi h i c i cách chính tr , nhóm sĩ quan nh y dù th c hi n đ o chánh quân s và sau khi nh ng n l c n y th t b i, nh ng thành ph n đ i l p n y, không còn ph ng cách nào khác h n, đã ph i n i k t l i v i nhau đ ng nên M t Tr n Gi i Phóng Mi n Nam, hoàn toàn đ c l p v i Hà N i, x đ ng v l c đ ch ng l i chính ph Mi n Nam. Đi u thi u may m n a cho Ông Di m và cũng cho Mi n Nam, là quan đ i m n y l i đ c m t chuyên gia r t có uy tín v Vi t nam là G. Kahin, giáo s c a Đ a H c n i t i ng Cornell và cũng là c v n c a T ng Th ng Kennedy v Vi t Nam sau n y n hi t tình ng h . (xem Kahin George, Intervention, 1986). T nh ng nguyên nhân sau xa đó, uy tín c a T ng Th ng Ngô Đình Di m trong chính gi i Hoa K ngày càng gi m sút nghiêm tr ng, đ n n i, cu i năm 1961, nh ng nhà làm chính sách t i tòa B ch c đã có lúc nghĩ đ n vi c ám sát T ng Th ng Ngô Đình di m, nh m thay đ i c ch l ng đ o c a Mi n Nam.

Trong th i gian đó, ch có chính quy n Úc có m t cái nhìn sâu s c và th c ti n h n v v n đ xây đ ng dân ch và đ ng l i chính tr c ng r n c a T ng Th ng Ngô Đình Di m trong ch tr ng theo đ u i cu c chi n tranh ch ng C ng, Ngo i Tr ng R. G. Casey c a Úc đã nh n xét:

"Hai s vi c c n đ c m i ng i ghi nh khi mu n ch trích chính quy n Vi t Nam . Th nh t, Vi t Nam đang t tuy n đ u c a cu c chi n tranh l nh. Chính ph qu c gia đó, không th đ m t khe h nào cho đ i ph ng khai thác. M t k h nào cũng s c uc k nguy hi m, không nh ng cho Vi t nam mà còn cho c t do c a Đông Nam A` Châu n a. Th hai, s th c hi n dân ch trên bình đ i n qu c gia là m t quan ni m hoàn toàn m i m t i Vi t Nam và c n ph i có th i gian đ phát tri n các đ nh ch , các truy n th ng, các t p t c h u th c hi n các quy n dân ch theo đ ng h ng xây đ ng và có trách nhi m". (Richard Lindhelm, Vietnam, the First five years Ann Arbor, Michigan, 1959, tr 344)

Quan Niợ m Dân Chợ Viợ t Nam và Hoa Kợ.

Sai Lợ m cợ a Mợ

Điợ u khá khô hời, khi quan niợ m dân chợ cợ a Tợ ng Thợ ng Ngô Đờnh Diợ m và cợ a Tợ ng Thợ ng Kennedy đợ u bợ t đợ u bợ ng hai chợ T. Đó là Dân Chợ Thành và Tín cợ a Ông Diợ m trong khi Dân Chợ cợ a Kennedy là dân chợ thợ c tiợ n. Thợ t vợ y, Tợ ng Thợ ng Ngô Đờnh Diợ m luôn luôn chợ trợ ng rợ ng đợ i sợ ng dân chợ nói cho cùng ... chính là viợ c đem áp đợ ng các giá trợ thành và tín vào cuợ c sợ ng hợ ng ngày mợ t cách thợ t hoàn hợ o. Trong khi đó, các giợ i chợ c cợ a chính quyợ n Hoa Kợ chợ trợ ng dân chợ thợ c tiợ n, nghĩa là dân chợ phợ i thợ c tợ , tợ ngợ tợ do dân chợ , chợ quyợ n quợ c gia và công pháp quợ c tợ , chợ mợ t ý nghĩa vô cùng tợ ng đợ i và tùy tiợ n, nhợ m pphuc5 vợ cho quyợ n lợ i cợ a Hoa Kợ thợ i đó đã khợ ng đợ nh rợ ng, vì quyợ n lợ i cợ a nợ c Mợ , không nhợ ng hợ có quyợ n mà còn có trách nhiợ m đợ thay đợ i cợ chợ lãnh đợ o Miợ n Nam lúc bợ y giợ . Cũng nhợ ngày nay, Hoa Kợ chợ đợ t nhân quyợ n, tợ do tôn giáo ... vợ i chính quyợ n Hà Nợ i, khi ngợ i Mợ còn muợ n mợ c cợ vợ nhợ ng đợ u kiợ n kinh tợ và thợ ng mợ i cho giợ i tợ bợ n Mợ , nhợ ng khi nhợ ng yêu sách nợ y cợ a Mợ đợ c Hà Nợ i thợ a măn, thì nhợ ng vợ n đợ nhân quyợ n ... cợ a Viợ t Nam chợ c chợ n sợ không còn đợ c chính quyợ n Hoa Kợ đợ cợ p đợ n nợ a. Đó là nhợ ng thợ c tợ i chính trợ khá phợ phàng nhợ ng rợ t thợ c tợ cợ a nợ c Mợ và cũng là nan đợ trong viợ c thợ c thi dân chợ tợ i Miợ n Nam cợ a Tợ ng Thợ ng Ngô Đờnh Diợ m mà ngợ i viợ t sợ trình bày mợ t cách chi tiợ t trong phợ n đợ i đây.

Bợ i Cợ nh Lợ ch Sợ Chính Trợ , ‘Chia đợ Trợ’

Tợ ng Thợ ng Ngợ đờnh Diợ m thợ ng tâm sợ vợ i các cợ ng sợ viên thân tín:

Ngợ i Mợ không có khợ năng phân biợ t đợ c thợ nào là uy quyợ n quợ c gia và chợ quyợ n dân tợ c vợ i lợ i cai trợ đợ c tài ... Vì truyợ n thợ ng xã hợ i Viợ t Nam, bợ i cợ nh chính trợ và lợ ch sợ cợ a đợ t nợ c, đòi buợ c các nhà lãnh đợ o Viợ t Namphai3 chú trợ ng đợ n viợ c nâng cao chợ quyợ n quợ c gia (Ngô Đờnh Luyợ n đàm luợ n vợ i tác giợ tợ i Ba Lê, tháng 9,1986).

Thợ t vợ y, xuyên qua lợ ch sợ Viợ t Nam, quợ c gia nợ y đã bợ ngợ i Trung Hoa cai trợ gợ n mợ t ngàn năm và hợ n 80 năm bợ ngợ i Pháp đô hợ . Nhợ ng ngợ i thợ ng trợ ngoợ i bang nợ y đã áp đợ ng mợ t chính sách chia đợ trợ nhợ m chia rợ Viợ t Nam và kiợ m hợ m quợ n chúng trong cợ nh thợ t hợ c, nghèo đói và chợ m tiợ n. Cũng theo Tợ ng Thợ ng Ngô đờnh Diợ m, chính sách nợ y đã đợ lợ i nhợ ng hợ u quợ vô cùng nghiêm trợ ng cho xã hợ i Viợ t Nam trên nhiợ u bình đợ n khác nhau:

Trúc c h t là tình tr ng phân hóa. Đi u n y th hi n khá rõ r t trong l ch s đ t n c chúng ta. Sau hi Ngô Quy n dành đ c l p cho t qu c và ch m đ t th i k l thu c vào ph ng B c, đ t n c chúng ta đã ph i trải qua th i k Th p Nh s quân. Và đ n th k th 15, dân t c n y ph i s ng trong c nh Nam B c Phân Tranh g n 100 năm. Đ i th i Pháp đô h , chính quy n th c dân đã chia Vi t Nam thành 3 mi n khác nhau: B c K , Trung K và Nam K và đ c đ t đ i nh ng ch đ chính tr khác nhau:

Th t v y, trên nguyên t c, B c K và Trung K đ c đ t đ i ch đ B o H (Protectorate) , nh ng trong th c t , cách th c cai tr B c k và Trung K cũng khác nhau. B c K , ng i Pháp đòi bu c Tri u Đình Hu y quy n cho m t viên ch c Pháp g i là Th ng S đ đ i di n Hoàng Đ Vi t Nam đi u hành công vi c hành chánh t i mi n đ t n y. Trong khi Trung K thu c th m quy n c a các Vua Tri u Nguy n, cai tr dân chúng đ i s ch đ o c a Khâm S Pháp t i Hu . Còn Nam K đ c đ t đ i ch đ thu c đ i (colony) hoàn toàn do ng i Pháp cai tr. Ng i dân s ng t vùng n y sang vùng khác; ví d nh B c K vào Nam K , ph i xin gi y thông hành (passport) gi ng nh ng i t qu c gia sang qu c gia khác v y. R i vào th p niên 1950, ng i Pháp đ t Cao Nguyên Trung Ph n đ i m t th ch cai tr đ c bi t đ c mên danh là Hoàng Tri u C ng Th . Và ti p theo, ng i Pháp cũng c t m t s t nh mi n Đông và mi n Tây Nam K đ t đ i quy n cai tr riêng c a hai giáo phái Cao Đài và Hòa H o.

Áp đ ng bi n pháp cai tr đó, ng i Pháp nh m m c đích t o tình tr ng phân hóa gi a ng i Vi t và làm ung th i ti m năng đ u tranh dành đ c l p c a dân t c. Theo ông Ngô Đình Luy n, khi v n n c c m quy n, Ông Di m đã ph i đ i đ u v i tình trạng chia r tr m tr ng. Do đó, chính ph không còn cách nào khác h n là t p trung quy n hành đ th ng nh t uy quy n qu c gia, nh m xây đ ng đ c l p cho dân t c, phát tri n kinh t , c i t o xã h i và ngăn c n âm m u khuynh đ o c a c ng s n.

Ngoài ra, đ d dàng duy trì ch đ th c dân, ng i Pháp đã ki m ch dân t c Vi t Nam trong c nh th t h c. H đã h n ch vi c xu t b n sách báo và ki m soát g t gao vi c m tr ng đ y h c. Trong th c t , chính quy n th c dân ch m m t s ít các tr ng h c nh m đào t o m t s công ch c c p th p đ ph c v cho gu ng máy cai tr c a h t i Đông đ ng. Ch ý c a h là t o nên m t gi i th ali5 th đ ng, thi u trách nhi m, ch bi t vâng l nh và không bi t t tìm cách gi i quy t các v n đ . Do đó, khi thu h i đ c l p, chính quy n trung ng đã ph i gi i quy t t t c m i v n đ trên toàn qu c. Theo ông Ng Đình Luy n, trong n i các c a Ông Di m năm 1955, ch có 2 đ n 3 t ng tr ng là dám nh n lãnh trách nhi m đ đi u hành các công vi c thu c ph m vi quy n h n c a h . Còn nh ng ng i còn l i, vì s trách nhi m ho c không đ hi u bi t chuyên môn đ gi i quy t các v n đ khó khăn; do đó, đã tìm m i cách đ tránh né và chuy n gánh n ng hành chánh c a h lên vai T ng Th ng Di m. Chính vì tình tr ng n y, vào nh ng năm sau cùng c a ch đ Đ Nh t C ng Hòa, T ng Th ng Di m đã ph i g i hang núi h s cho ông Ngô đình Nhu, ng i c v n thân tín nh t c a T ng Th ng

đ gi i quy t. Đó là lý do gi i thích t i sao h ng ngày T ng Th ng Di m đã ph i làm vi c h t s c c c nh c t 5 gi sáng đ n n a khuya và đôi khi đ n 1 h y 2 gi sáng ngày hôm sau.

Nh đ i u tại h i cho T ng Th ng Di m, là nh ng ng i c ng s vi n thi u tinh th n trách nhi m n y, th ng bí m t ph n n n v i c v n M , là T ng Th ng Di m không bi t y quy n cho các thu c c p, mu n t p trung t t c quy n hành vào trong tay mình, cho nên đã t o nên nhi u sai l m nghiêm tr ng. (Theo Ngô Đình Luy n, đàm lu n v i tác gi). Chính vì v y, mà Hilsman, Th Tr ng Ngo i Giao, Đ c Trách Vi n Đông S V , khi quan sát tình hình Vi t Nam vào đ u năm 1963, đã k t lu n:

Dù có bi n h hay né` tránh th nào đi n a, v n đ cu i cùng v n là n i Ông Di m.

(Xem Hilsman, To Move A Nation, tr 460)

Ph ng Cách Th c Thi Dân Ch .

Đ i v i T ng Th ng Di m, dân ch ki u M là m t s n ph m xa x hoàn toàn không thích h p v i m t qu c gia ch m ti n nh Vi t Nam . Cũng theo Ông, xã h i Vi t Nam, đa s dân chúng h n 80% s ng ở thôn quê, còn đói nghèo, th t h c, không có an ninh, luôn b du kích C ng s n đe d a; thì nh ng t do ngôn lu n, t do báo chí, t do h i h p, t do b u c ch ng có ý nghĩa gì c đ i v i h . Đ i u mà dân chúng ở nông thôn mong mu n là m t chính quy n m nh m , đ đ b o đ m an ninh cho h ch ng l i s kh ng b c a Vi t C ng. H ng đ m, du kích C ng s n dùng sung h m d a đ thu thóc g o, c ng bách con em h ph i tham gia hàng ngũ cán binh Vi t C ng. Ngoài ra, dân quê c n chính quy n t o cho h m t đ i s ng đ ăn, đ m c ch ng l i s bóc l t c a ch đ t, và c a m t thi u s có th l c và giàu có. R i t đó, h có đ ph ng ti n g i con em h đ n tr ng h c, h p th đ c m t n giáo đ c căn b n, đ ki n th c chính tr c n thi t. Lúc đó, ng i dân quê s bi t x đ ng quy n t do căn b n c a h , đ th c s tham g ia các cu c b u c và ng c nh m ngăn ch n nh ng ng i đ a ch và m t thi u s giàu có, l i đ ng s nghèo đói và th t h c c a h đã khai thác và bóc l t h .

Lý thuy t c a T ng Th ng Di m đã đ c áp d ng vào th c t qua nh ng ch ng trình sau đây:

Ch ng trình c i cách ru ng đ t, đ c m nh danh là ch ng Trình Ng i Cày Có Ru ng trong đó chính ph mua đ t c a các đ a ch phát cho ng i nghèo.

Ch ng Trình Dinh Đ i, chính ph đã th c hi n m t công cu c di dân t các làng xã dân c đông đúc và nghèo kh ; đ đó dân không đ đ t đ cày ho c đ t đ ai quá c n c i, đ n nh ng vùng đ t đ ai trù phú h n Cao Nguyên đ kh n hoang l p nghi p. Trong th i gian đ u, chính ph giúp cho dân chúng đ y đ các v t d ng đ xây c t nhà c a, các nông c canh tác. Đ ng th i, chính ph cũng cung c p đ y đ l ng th c và qu n áo đ s ng trong vòng 6 tháng đ u tiên đ ch đ i mùa màng sinh hoa i.

Ch ng trình Khu Trù M t, chính ph đã ch n m t s đ a đi m thôn quê, đ xây d ng các c s v i nh ng ti n nghi c a thành ph nh l p nhà máy đi n, đào gieng61 n c đ c trang b máy bom t i t n, xây b nh vi n, tr ng h c .. đ dân chúng nông thôn h ng th nh ng ti n ích c a đ i s ng văn minh.

Ch ng trình p Chi n L c. Đây là ch ng trình r t quan tr ng n m trong sách l c c a qu c gia nh m ch ng l i cu c chi n tranh khuynh đ o do chính quy n Hà N i ch x ng.

Qua ch ng trình n y, chính quy n đ a ph ng đã th c hi n m t cu c thanh l c đ lo i tr nh ng thành ph n c ng s n n m vùng ra kh i dân chúng. Sau đó, chính quy n62 đoàn ngũ hóa dân chúng thành nh ng t ch c chi n đ u đ ch ng l i s kh ng b c a c ng s n. (...)

V ph ng di n kinh t, m i p đã tr thành m t đ n v phát tri n kinh t t túc. Th t v y, lúc đ u v i m t máy s n xu t g ch ngói có tính cách ti u công ngh do chính ph giúp đ , v i l i làm vi c v n công và đ i công, ch ng bao lâu trong p, t t c các nhà tranh đ c thay th b ng các nhà g ch v i mái ngói kang trang v i v n cây ăn trái t t t i và xinh đ p.

V ph ng di n chính tr, m i p t b u lên m t ban tr s đ đ i u hành m i công vi c trong p. đây là ph ng cách h u hi u và th c ti n đ ng i dân quê có th t p t c x d ng nh ng quy n t do dân ch căn b n đ b u ng i đ i di n c a mình vào c c u hành chánh xã p.

Theo T ng Th ng Di m, đây là cách th c hi n dân ch hi u qu nh t c a m t qu c gia ch m ti n đang ph i đ i phó v i cu c chi n tranh phá ho i và kh ng b do C ng s n đi u đ ng t bên ngoài. Nói m t cách khác, đây là cách phát tri n dân ch t h t ng c s đ n th ng t ng ki n trúc c a qu c Gia. Ch trong c c u n y, ng i dân quê cô th và th t h c m i th t s đ c th h ng nh ng quy n t do căn b n c a con ng i. Cũng theo T ng Th ng Di m, ph ng cách chính tr phù h p v i truy n th ng dân ch ngàn x a c a dân t c Vi t. Đó là ng i dân đ c quy n quy t đ nh m i v i c trong làng, phép vua thua l làng. Và th ng t ng, v n đ c duy trì đ c uy quy n t i th ng c a qu c Gia.

T ng Th ng Di m cũng th ng nói v i c ng s viên thân tín nh sau:

N u đem áp d ng m t cách c ng ng t ki u dân ch M vào Vi t Nam, không nh ng không đem l i l i ích cho Qu c Gia, mà còn t o thêm cho m t thi u s giàu có bóc l t nh ng ng i dân nghèo th t h c, giúp ph ng ti n cho nh ng chính tr gia c h i, xu th i và nh ng thành ph n thân C ng c các thành ph dùng các ph ng ti n truy n thông đ ch trích chính ph , gây thêm r i lo n trong m t qu c gia c n s n đ nh, đ theo đ u i cu c chi n tranh s ng còn ch ng l i âm m u khuynh đ o c a C ng s n. (Võ Văn H i, đàm lu n v i tác gi , t i Đalat, 1973)

Trong khi đó, nh ng nhân v t trí th c c p ti n c a B Ngo i Giao M , Harriman, Hilsman, đã không hi u đ c b n ch t c a cu c chi n tranh Vi t Nam nên đã có nh ng nh n đ nh và chính sách sai l m khi theo đ u i cu c chi n tranh ch ng C ng. Sau n y, T ng Th ng Nixon đã phân tích đi u đó trong tác ph m No More Vietnam c a ông. Ông cho r ng các chuyên gia c a chính quy n Kennedy th i đó đã l m l n cho r ng cu c chi n tranh Vi t Nam là m t cu c chi n tranh cách m ng. Trong khi đó, th c t , đó là cu c chi n tranh du kích, phá ho i, kh ng b , đ t nh p t bên ngoài do C ng s n Hà N i đi u đ ng.

Chính vì v y, nh ng chuyên gia n y luôn luôn đòi h i ph i m r ng t do báo chí, t do h i h p và l p các đoàn th , t o đi u ki n cho các chính tr gia đ i l p tham gia vào n i các đ có thêm h u thu n trong qu n chúng. (xem Nixon, op.cit., 1982)

Đây là nh ng đi ki n mà theo T ng Taylor c a M nh n xét, ngay chính n c M cũng không th áp d ng đ c trong th i chi n tranh nh Th Chi n Th Hai ch ng h n. Và ngày nay, sau khi cu c chi n tranh Vi t Nam ch m đ t, th c t càng cho th y m t cách rõ ràng h n c a các c v n chính tr c a T ng Th ng Kennedy. Th t v y, Mi n Nam đã m t, không ph i vì C ng s n thành công trong vi c kêu g i dân chúng n i đ y l t đ chính quy n nh sách l c khuynh đ o trong chi n tranh cách m ng do c ng s n ch x ng. Nh ng th c t , Mi n Nam đã s p đ vì C ng s n đã x d ng thi t giáp, chi n xa, đ i pháo và quân đ i chính quy

ti n vào Dinh Đ c L p, nghĩa là nh ng ph ng ti n c a m t cu c chi n tranh qui c đ t nh p t ngoài vào, ph i h p v i nh ng ho t đ ng du kích phá ho i t bên trong.

Chính vì th , T ng Th ng Di m đã than th :

Chúng ta có m t ng i b n quý giúp đ ti n b c nh ng không hi u chi c v chuy n Vi t nam. (Nguyễn Văn Châu, 1989, tr.228)

Trong khi đó, ông Nhu cũng th ng tâm s v i c ng s viên thân c n c a ông nh sau:

M có thói quen b t bu c các đ ng minh ph i r p khuôn nh h ... nh ng M khác, Á Châu n y khác ... Trong m t qu c gia hòa bình thì i hoàn toàn khác v i m t qu c gia đang có chi n tranh. T ng Th ng Kennedy khuy n cáo Vi t Nam c i t c ch dân ch có nghĩa là ph ng theo phong cách sinh ho t chính tr xã h i M ... Ông cha chúng tôi đã có nhi u kinh nghiệm chia r , n n k th và phe phái ... N u Vi t Nam áp d ng dân ch nh M thì ch đi đ n tình tr ng h n lo n. Mà Vi t Nam thì không th ch p nh n đ c tình tr ng h n lo n gi a lúc đang có chi n tranh. (Bs tr n Kim Tuy n, đàm lu n v i tác gi , Cambridge, tháng 9, 1986)

Có i m t cách t ng quát ph i nói r ng, đ i v i quan ni m Dân Ch Tây Ph ng và tinh th n qu n tr khoa h c c a M , i i làm vi c c a T ng Th ng Di m không th ch p nh n đ c và T ng Th ng Di m qu là nhà đ c tài vì Ông ta không bi t cách y nhi m quy n hành và phân quy n trong gu ng máy cai tr qu c gia.

Tuy nhiên, trong th c t i chính tr Vi t Nam, có i cũng là m t sai l m n u nghĩ r ng nh ng ph ng pháp đem i k t qu t t Ph ng Tây, nó cũng s đ t đ c nh ng thành tích nh v y, khi đem áp d ng Ph ng Đông. Và nh ng nhà làm chính sách Hoa Th nh Đ n càng không th tránh đ c nh ng l i l m nghiêm tr ng, khi h quá t ph v nh ng hi u bi t c a h , nh ng trong th c t , h r t nghèo nàn trong ki n th c v văn minh và i ch s Vi t nam.

Dân Ch Theo L i M

Có m t s th t h t s c mĩa mai, các viên ch c thu c B Ngo i Giao M luôn luôn đòi

h i T ng Th ng m r ng t do, đ cao dân ch pháp tr cho phép nh ng đ ng phái tham gia vào n i các, nh m lời cu n s ng h c a qu n chúng v phía chính quy n. Đ ng th i, chính h i i là nh ng ng i b t ch p c nh ng nguyên t c căn b n c a công pháp qu c t , bí m t x đ ng quy n l c c a M đ i t đ chính quy n Ông Di m.

Th t v y, t năm 1954, nh ng nhà làm chính sách c a M t i B Ngo i Giao nghĩ r ng h có quy n thay đ i chính ph Vi t nam, n u quy n l i c a n c M đòi h i nh v y. William C.Gibbons đã phân tích chính sách đó nh sau:

T lúc khai sinh ra chính quy n Di m vào năm 1954, nhi u nhà làm chính sách M đã cho r ng, trong nh ng tr ng h p nh t đ nh nào đó, M qu c không nh ng có quy n mà còn có trách nhi m đ m m t s thay đ i t i Vi t nam. Đ ng l i n y cũng khá ph bi n trong v c bang giao c a M đ i v i chính quy n c a nh ng qu c gia khác trên th g i, mà đ đó quy n l i c a Hoa K đòi h i nh ng hành đ ng nh th . Và đ theo đ u i tri t lý n y, Hoa K đã s p đ t và h tr nh ng cu c đ o chánh t i Ba T và Guatamala đ thay th nh ng nhà lãnh đ o c a nh ng chính ph c a các n c đó, b ng nh ng ng i lãnh đ o do Hoa K ch n l a. (xem William C.Gibbons, quy n II, 1961-1964, tr 140-141)

M t s th t khác cũng khá ng nghĩnh, các viên ch c dân s có h c th c t i B Ngo i Giao M th ng t ra thái đ b o th , th c dân, khinh th ng ch quy n c a các dân t c khác. Trong khi đó, các t ng lãnh và các nhà quân s t i B Qu c Phòng l i là nh ng ng i có đ u óc ti n b , ôn hòa, bi t kính tr ng ch quy n của các qu c gia khác và l i am hi u tình hình Vi t Nam m t cách sâu r ng h n. Th t v y, khi đ i u tr n tr c qu c H i M , Th ng Ngh S Church đ t câu h i, li u M có th x đ ng áp l c bu c Ông Di m ph i thay đ i chính sách không? T ng Tr ng Qu c Phòng M MacNamara tr l i:

Vâng, vi c x đ ng áp l c n m trong kh năng c a chúng ta. Nh ng vi c b o đ m đ [Di m] hành đ ng phù h p v i nh ng đ i u khuy n cáo c a chúng ta, nó v t ra ngoài kh năng c a chúng ta. Đây là m t chính quy n đ c l p và tôi nghĩ r ng th t không thích h p đ chúng ta cho r ng, đó là m t thu c đ a [c a chúng ta]. (xem Gibbons, op.ct., tr.192)

Trong khi đó T ng Taylor cũng đã xét m t cách chính xác v tài lãnh đ o c a T ng Th ng Di m, khi ông phát bi u tr c y Ban Ngo i Giao c a Th ng Vi n M vào ngày 8.10.1963:

Chúng ta c n m t ng i c ng r n đ lãnh đ o qu c gia n y, chúng ta c n m t nhà đ c

tài trong th i gian chi n tranh và chúng ta đang có nhân v t đó. Qu c gia n y đang tr i qua m t cu c n i chi n và tôi nghĩ r ng c g ng áp đ t nh ng đi u mà chúng ta g i là nh ng tiêu chu n dân ch bình th ng đ i v i chính quy n n y là m t đi u không th c t . (Ibid.)

Nh m l n ch t ng i

Nh ng s khác bi t quan tr ng h n h t là nh ng lý do th m kín b t ngu n t quy n l i c a hai qu c gia. Đ i v i T ng Th ng Di m, con ng i đã hy sinh c cu c đ i c a Ông đ tranh đ u cho đ c l p và ch quy n c a Qu c Gia. Đ i v i Ông, đó là nh ng th thi ng li ng nh t, không th b hy sinh, không th dùng đ đ i chác b t c đi u gì. Đ i v i Ông, n u đ ng i M can thi p vào n i b Vi t Nam , thì ch quy n Qu c Gia b xâm ph m, chính nghĩa c a cu c tranh đ u ch ng C ng cũng m t... Do đó, dù có nh n bao nhiêu vi n tr c a M đi n a Mi n Nam s thua C ng s n. Bài h c c a th c dân Pháp t i Vi t Nam 1946-1954 đã cho th y đi u đó. Ông Di m đã th ng th n bày t quan đi m đó cho Đ i S Nolthing bi t:

Vi t Nam không mu n tr thành m t x b o h [c a M] (Viet Nam does not want to be a protectorate)

Xa h n n a, m t nhà nho nh Ông Di m đ c đào t o theo m t h th ng giáo d c đ t n ng trên nh ng giá tr đ o đ c cá nhân và gia đình theo quan ni m c a Kh ng T và Ông cũng h p th quan ni m dân ch c đ i n và lý t ng Montesquieu, Voltaire, Jean Jacques Rousseau ... t th k 19 c a Pháp. Do đó, Ông Di m r t khó hi u đ c th c t chính tr v n mình n c M , m t nên v n minh chú tr ng đ n nh ng quy n l i kinh t v t ch t và th c ti n c a đ i s ng. T ng Th ng Di m đã l m l n khi nghĩ r ng dù có nh ng b t đ ng quan đi m v i nh ng nhà làm chính sách M , nh ng vì s nghi p đ u tranh cho T Do Dân Ch và ch ng C ng chung c a hai Qu c Gia, Hoa K là đ ng minh mà Ông có th d a vào lúc chung cu c.

Nh ng đây chính là s l m l n h t s c nghiêm tr ng có l đã d n đ n cái ch t c a T ng Th ng Di m. Vì cho đ n lúc ch t, Ông Di m v n không tin r ng chính T ng Th ng Kennedy đã chính th c ch p thu n m t cu c đ o chánh l t đ ch đ c a Ông. Trong th c t , n u Ông Di m bi t cu c đ o chính do ng i M s p đ t, Ông ta nghĩ r ng đó ch là m t s nhân viên trong chính quy n M và nh ng nhân viên CIA ch ng Di m mà thôi.

Th t v y, chính T ng Th ng Di m cho đ n 10 gi sáng ngày 1.11.1963, v n còn tin

Tác Giả: Tĩn sĩ Ph m Văn L u
Thứ Ba, 10 Tháng 11 Năm 2009 06:15

r ng ch có CIA M nhúng tay vào v đ o chánh, cho nên Ông đã phàn nàn v i Đ i S Lodge
v âm m u đó:

Tôi bi t s có m t cu c đ o chánh x y ra, nh ng tôi không bi t ai s th c hi n.

I know there is going to be a coup, but I don't know who is going to do it. (Đĩn văn c a
Tòa Đ i S Sài Gòn s 841 ngày 1.10.1963)

Lodge còn long tr ng tr i T ng Th ng Di m:

Ngài có th an tâm, n u có b t c ng i M nào có hành đ ng sai trái n y, tôi s tr c
xu t h ra kh i n c n y. (You can be sure if any American committed an impropriety, I [would]
snd him out of the country. (Ibid.)

Trong khi đó, T ng Th ng Di m đã không th nào hi u đ c r ng, chính T ng Th ng
Kennedy, nhà lãnh đ o chính quy n n c M , m t qu c gia th ng tôn pháp lu t và dân ch ,
đã chính th c ch p nh n cu c đ o chánh đ ám h i Ông.

Tóm l i, sau khi duy t xét l i nh ng liên h ngo i giao gi a M và Vi t Nam , cùng
nh ng khác bi t quan đĩm dân ch gi a T ng Th ng Di m và chính quy n Kennedy ta th y
nh ng đ v khó có th tránh đ c. Và viên đ n mà các t ng lãnh Vi t Nam quy t đ nh b n
vào đ u T ng Th ng Di m và Ông Nhu, c v n c a Ông vào ngày 2.11.1963 đã là m t sáng
ki n c a ng i M , đ c l u tr trong tài li u H i đ ng An Ninh Qu c Gia M t năm 1961, m c
dù đã đ c bôi xóa m t cách c n th n. Th t v y, trong b n l c thu t ngày 5.10.1961 g i cho
Carl Kaysen, m t thành viên trong ban Tham M u c a H i Đ ng An Ninh Qu c Gia, Frank
C.Child, m t c u nhân viên trong Phái B Vi n Tr c a Đ i H c Ti u Bang Michigan t i Vi t
Nam , đã vi t:

Ch có m t cu c đ o chánh quân s - hay là m t viên đ n ám sát – m i thay th quy n
lãnh đ o t i Vi t Nam .

T nh ng d ki n n y cho th y m t s gi i ch c t i B Ngo i Giao Hoa K đã chu n b

cho cu c đ o chánh và có ý đ nh ti n hành m t cu c ám sát T ng Th ng Di m t lâu.

Và cu c đ o chánh ngày 1.11.1963 b t ngu n t nh ng lý do sâu xa, đó là khác bi t gi a hai n n văn hóa Đông - Tây, gi a quan ni m v Dân Ch T Do, nh ng đ nh ch chính tr và hoàn c nh xã h i c a Qu c Gia phát tri n k ngh và m t Qu c Gia ch m ti n, c ng thêm v i s hi u bi t v b n tính cá nhân và mâu thu n quy n l i qu c gia đã khi n nhà lãnh đ o c a n c M ph i chính th c quy t đ nh m t cu c đ o chánh l t đ v lãnh đ o c a m t qu c gia g i là Đ ng Minh v i h .

Có l các lãnh đ o Hoa K đã không hi u rõ hay không đánh giá đúng m c t m quan tr ng c a nh ng khác bi t đó cho nên sau khi đã l t đ T ng Th ng Di m, l p lên đ c nh ng chính ph quân nhân nh h mong mu n, h v n th t b i không đem đ n s n đ nh và dân ch cho dân chúng Mi n Nam. Có l cũng chính vì lý do đó, mà v i ph ng ti n chi n tranh h t s c qui mô và t i tâm c a m t siêu c ng b c nh t trên th gi i, h đã thua cu c chi n tranh t i ph n đ t nghèo nàn và nh bé nh Vi t Nam .

Ti n sĩ Ph m Văn L u
Melbuorne 10.2006